
Føroya Ráfiskakeyparafelag

Ársfrágreiðing fyri 2007

Ein lýsing av fiskivinnuni og virkseminum hjá felagnum

VINNUHÚSIÐ
House of Industry

Samandráttur og frágreiðing frá nevdini

Eftir at fíggarligu úrslitini hjá flakavinnuni sóu heldur frægari út í 2006, enn undanfarin ár, er støðan nú aftur broytt til tað verra. Fyribilsúrslit, sum Ráfiskakeyparafelagið hevur fingið upplýst frá limunum, vísa, at í 2007 varð samlaða úrslitið hjá vinnuni bert einar 6-8 mió., sum er umleið helvtina minni enn í 2006. Í hesum sambandi skal viðmerkjast, at hetta úrslit er “reinsað” fyri skiparakstur, sum er ein partur av virkseminum hjá summum limum. Um skiparaksturinn verður tikin við, er samlaða úrslitið munandi verri.

Stórsta einstaka orsøkin til versnaðu úrslitini er væntandi arbeiðsmegi. Aðrar orsøkir eru minni mongdir, dýrari innkeyp, hækka kostnaðarstøði og tað at amerikanski dollarin og bretska pundin eru so nógv viknað í mun til evruna.

Útflutningsvirðið hækkaði annað árið á rað og lá í 2007 um 3,4 mia. kr. Í nøgd varð útflutningurin í 2007 gjørdur upp til 389.000 tons. Hett er ein øking á umleið 75.000 tons í mun til árið fyri og samstundis fyrsta árið síðani 2003, at nøgdin hækkaðu. Hækkingin stavar serliga frá útflutningi av makreli, sild og svartkjafti, men eisini útflutta nøgdin av laks er lutfallsliga nógv økt. Hinvegin er samlaða nøgdin av toski, hýsu og upsa minkað við næstan 9.000 tonsum.

Feskfiskaveiðan undir Føroyum var góð 121.000 tons í 2007, og er hetta ein minking uppá umleið 13.000 tons í mun til veiðuna í 2006.

Stovnsmetingarnar í 2007 vístu, at gýtingarstovnurin av toski á Landgrunninum er so lítil, sum hann ikki hevur verið mettur fyrr, síðan farið varð undir at gera stovnsmetingar fyrst í 1960-árunum. Eisini toskastovnurin á Føroyabanka er illa fyri. Støði er sum seinast í 1980-árunum og fyrra partin av 1990-árunum, tá bankin varð stongdur fyri allari veiðu. Hinvegin vísa stovnsmetingar, at gýtingarstovnarnir av upsa og hýsu eru væl fyri, og at teir tola tann fiskiskap, sum hevur verið seinnu árinum.

Av málum, sum Ráfiskakeyparafelagið hevur brúkt sína orku uppá í 2007, eru m.a.

Flakavinnuni manglar arbeiðsmegi. Hetta er eitt mál, sum m.a. Ráfiskakeyparafelagið hevur reist, men sum Føroya Arbeiðsgevarafelag eisini hevur arbeitt nógv við. Arbeiðsloysið í Føroyum er framvegis metlág, og hevur hetta serliga ávirkan á fiskavirkini. Ráfiskakeyparafelagið metir, at tað er alneyðugt, at virkini fáa møguleikan at fáa starvsfólk aðrastaðni frá. Aftaná fleiri ár, har, at síggja til, einki er hent á økinum, er nú líkt til at bøtt verður um hesi viðurskifti. Landstýrskvinnan í lógarmálum hevur í apríl mánaða, lagt eitt uppskot fyri Løgtingið, um broytingar í útlendingalógini. Endamálið við hesum broytingum er at tað skal gerast lættari hjá EU-borgarum, at fáa arbeiðs- og upphaldsloyvi í Føroyum.

Ætlanin er, at broytingin skal koma í gildi í summar. Fyri borgarar uttanfyri EU, vera treytirnar tó framvegis tær somu sum í galdandi útlendingalóg.

Umhvørvismerking er framvegis á dagsskrá og alt fleiri fiskiskapir søkja um umhvørvismerki. Í Føroyum er framvegis eingin støða tikin til, hvør avgerð skal takast í hesum máli. Summar fyritøkur merkja eftirspurningin eftir umhvørvismerkingum í marknaðinum og tað eru eisini virkir, sum hava mist sáttmálar orsaka av manglandi umhvørvismerking.

Sum eitt fyribils alternativ og eina ásannan av stóru avbjóðingum við manglandi umhvørvismerking, tók Ráfiskakeyparafelagið stig til at gera ein bóking, sum skuldi lýsa føroysku fiskiveiðuskipanina. Hugskotið var, at limirnir í felagnum skuldu hava tilfar tøkt at geva keyparum og samstarvsfelagum um tørstur er á tí. Hetta arbeiði varð seinni yvirtikið og fíggað av Fiskimálaráðnum og úrslitið er bókingurin “Faroe Islands Fisheries & Aquaculture” við undirheitinum “Responsible Management for a Sustainable Future”.

Felagið skipaði í 2007 eisini fyri nøkrum kunnandi fundum. Í august varð skipað fyri einum temafundi um ávirkanina klimabroytingar kunnu koma at hava á fiskiskapin við Føroyar. Í september høvdu vit vitjan av Mike Mitchel frá Foodvest, ið helt fyrilestur um hvørji krøv Foodvest setur til sínar veitarar av fiskavørum, og í oktober varð skipað fyri einari rástevnu um handfaring av rávøru, við denti á ymiskar kølihættir, superkøling av fiski, logistikk og sporføri.

Ráfiskakeyparafelagið hevur fingið uppskot til nýtt navn og logo, men hevur avgjørt at bíða nakað við almannakunngerðing av hesum, tí hugskot kom fram um, antin at umskipa Ráfiskakeyparafelagið ella at stovna nýtt vinnufelag fyri føroysku útflutningsvinnuna. Skotið hevur verið upp, at leggja keypara- og seljarafeløgini saman í eitt nýtt felag, ella finna eina skipan fyri, hvussu hesi bæði, og kanska onnur feløg við, kunnu arbeiða meira saman. Endamálið við broytingum er at seta fokus á útflutning í staðin fyri keyp og sølu millum skip og virkir. Arbeiðast kann tá meira miðvist við størri uppgávum, sum t.d. at viðgera spurningin um umhvørvismerking, útflutningsframa, branding av føroyskum vørum o.s.fr.

Innihald

INNGANGUR	6
RÁFISKAKEYPARAFELAGIÐ.....	6
UM FISKI- OG FLAKAVINNUNA	7
ÚTFLUTNINGURIN.....	7
RÁVØRUTILGONGDIN TIL VINNUNA	9
MÍÐAL AVREIÐINGARPRÍSIR.....	10
ÚTFLUTNINGUR AV HEILUM KØLDUM FISKI.....	11
AVREIÐINGAR UTTANLANDS.....	12
FLAKAVINNAN.....	12
VEIÐULIÐIÐ.....	13
ÚTLITINI FYRI FISKISKAPIN UNDIR FØROYUM	14
VIRKSEMI FELAGSINS Í FARNA ÁRI	15
VIRKINI MANGLA ARBEIÐSMEGI	15
ELEKTRÓNISK SPORFØRISKIPAN.....	16
UMHVØRVISMERKING	16
BÓKLINGUR UM OKKARA FISKIVEIÐUSKIPAN	17
TEMADAGAR.....	17
NÝTT NAVN OG LOGO TIL FELAGIÐ	18

Inngangur

Henda ársfrágreiðing varð lögð fram á aðalfundinum hjá Føroya Ráfiskakeyparafelag tann 29. apríl 2008. Ráfiskakeyparafelagið er eitt áhugafelag hjá ráfiskakeyparum í Føroyum. Uppgávan hjá felagnum er at menna vinnuna í samstarvi við einstøku limirnar, myndugleikar og stovnar, ið varða av fiskivinnuni. Felagið heldur til í Vinnuhúsinum og hevur felags umsiting við Føroya Arbeiðsgevarafelag og øðrum vinnufeløgum.

Endamálið við frágreiðingini er at geva limum okkara og øðrum áhugaðum eina stutta lýsing av gongdini í fiski- og flakavinnuni og virksemi felagsins.

Ráfiskakeyparafelagið

Í nevdini fyri Føroya Ráfiskakeyparafelag eru:

Simon P. Jacobsen, formaður

Joen Magnus Rasmussen, næstformaður

Petur Mohr

Jógvan Gregersen

Páll Gregersen

Limirnir í Føroya Ráfiskakeyparafelag eru:

Farlita P/F	Sandoy Seafood P/F
Kaldbak Seafood P/F	Thomsen P/F
Delta Seafood	Eystis P/F
J.M.A. v/Jógvan Absalonsen	Nofa P/F
Faroe Seafood P/F	Norðís P/F
Tavan Sp/f	Suðuroyar Fiskakeyp
Vaðhorn Seafood P/F	Rainbow Seafood Sp/f
Fiskavirkið P/F	Faroe Marine Biotech P/F
Kósín P/F	Norfra Sp/f
Hvilvteni P/F	Eldborg Fisk Sp/f
Nevið Fiskaeksport Sp/f	

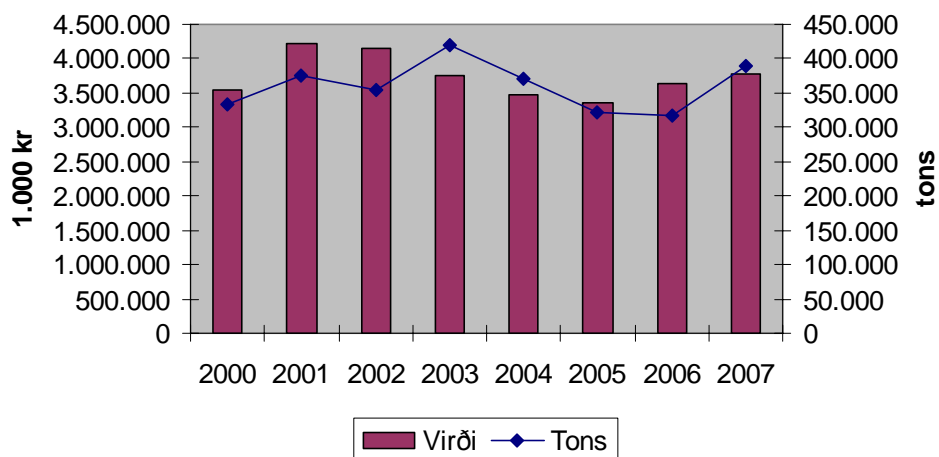
Um fiski- og flakavinnuna

Útflutningurin

Samlaði føroyski útflutningurin av fiskavørum í nøgd og virði er vístur í myndini niðanfyri. Í nøgd varð útflutningurin í 2007 gjørdur upp til 389.000 tons. Hett er ein øking á umleið 75.000 tons í mun til árið fyri og samstundis fyrsta árið síðani 2003, at nøgdirnar hækkaðu. Sambært hagtølunum stavar hækkingin serliga frá útflutningi av makreli, sild og svartkjafti, men eisini útflutta nøgdin av laks er lutfallsliga nógv økt. Hinvegin er nøgdin av upsa minkað við 6.000 tonsum, nøgdin av toski er minkað við 2.000 tonsum og nøgdin av hýsu er minkað við umleið 800 tonsum.

Eftir at hava minkað síðani 2001 var í 2006 ein hækking í útflutningsvirðinum. Henda hækking helt fram í 2007, tá samlaða útflutningsvirðið tátaði í 3,8 mia. Hækkingin var tó kortini ikki líka stór sum árið fyri. Stórsta lopi í 2007 stavar frá útflutningsvirðinum á makreli, sum hækkaði við 135 mió., frá 69 til 204 mió. Laksurin fylgdi eisini væl við og hækkaði úr 374 til 487 mió., tað er ein hækking á 113 mió. Av øðrum fiskasløgum kunnu nevast toskur, sum hækkaði úr 595 til 636 mió. og upsi, sum minkaði úr 573 til 488 mió. Útflutningsvirðið á hýsu var nøkulunda óbroytt, 319 mió. í 2006 og 322 mió. í 2007.

Fiskavøruútflutningur virði/nøgd

Mynd 1. Útflutningur av fiskavørum: Nøgd og virði frá 2000 til 2007 (Kelda: Hagstova Føroya)

Samlaði útflutningurinn av flaki - frystum og køldum - burtur úr toski, hýsu og upsa, øktist við stívliga 2.000 tonsum frá 2006 til 2007, meðan virðið øktist við umleið 71 mió. kr. Økta nøgðin stavar serliga frá hýsu, og hóast stórt fall í miðalprísi, sæst hetta eisini aftur í hækkaðum útflutningsvirði. Miðalprísurin á toskafløkum hækkaði við 17%, og merkti hetta, at hóast nøgðin minkaði við góðum 100 tonsum, so hækkaði útflutningsvirðið við 37 mió. Bæði nøgð, virði og miðalprísur á frystum og køldum upsaflokum vóru so at siga óbroytt í mun til 2006.

	Nøgð í tonsum		Virði í 1.000 kr.		Miðalprísur/kg.	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Flak, fryst og kølt						
Toskur	5.943	5.828	243.732	280.769	41,01	48,17
Hýsa	3.033	4.838	114.348	147.440	37,70	30,47
Upsi	17.476	17.956	360.617	361.604	20,64	20,14
Tilsamans	26.452	28.623	718.696	789.813	27,17	27,59
Saltfiskur, flaktur og flak						
Toskur	5.603	5.591	257.937	296.127	46,04	52,97
Hýsa						
Upsi	7.117	3.054	97.030	43.444	13,63	14,22
Tilsamans	12.720	8.645	354.967	339.571	27,91	39,28
Heilur fiskur, frystur og køldur						
Toskur	3.949	2.117	86.316	51.838	21,86	24,49
Hýsa	9.540	7.056	156.774	127.012	16,43	18,00
Upsi	4.214	3.891	26.687	25.630	6,33	6,59
Tilsamans	17.703	13.064	269.776	204.480	15,24	15,65

Mynd 2. Útflutningur í nøgð og virði, býtt á vørubólkar av toska, hýsu og upsa (Kelda: Hagstova Føroya)

Nøgðirnar av útfluttum saltfiski minkaðu frá 2005 til 2006 við 2.500 tonsum. Henda minking gjørdist tó upp aftur størri í 2007, tá nøgðin var stívliga 4.000 tons minni enn í 2006. Meginparturin av hesari minking stávaði tó frá upsa, og tí var ávirkanin á samlaða útflutningsvirðið av saltfiski ikki lutfallsliga líka stór. At miðalprísurin á saltaðum toska hækkaði við umleið 7 krónum, samstundis sum nøgðirnar av toska ikki minkaðu so nógv, hevði við sær, at fallið í útflutningsvirðinum á hesum vørubólki varð avmarkað til umleið 15 mió.

Nøgðin av frystum og feskum óvirkaðum fiski, er minkað rættuliga fitt í 2007, bæði í nøgð og virði. Nøgðin er minkað við góðum 4.600 tons, harav hýsa við umleið 2.500 og toska við umleið 1.800 tonsum. Virðið er minkað við 65 mió., harav hýsa við umleið 30 og toska við 34,5 mió. Sum talvan í mynd 2 vísir, hevur samansetingin av útflutninginum við sær, at miðalprísurin á heilum frystum og feskum fiski undir einum, ikki er stórvegis broyttur frá 2006

til 2007. Hinvegin eru miðalprísirnir fyri einstøku fiskasløgini hækkaðir rímuliga fitt í 2007 í mun til 2006; toskur við 12%, hýsa við 9,5% og upsi við 4%.

Rávørutilgongdin til vinnuna

Um hugt verður eftir fiskiskapinum undir Føroyum seinastu árin, kann staðfestast, at feskfiskaveiðan í 2007 var 10% lægri enn í 2006. Samlaða veiðunøgðin í 2007 var 121.000 tons, í mun til góð 134.000 tons í 2006.

Lutfallsliga var afturgongdin í veiðuvirðinum 6,7%, sum er nakað minni enn afturgongdin í veiðunøgðini. Í krónum er afturgongdin uppgjørd til 83 mió. og samlaða veiðuvirðið í 2007 var 1,16 mia. í mun til 1,25 mia. í 2006.

Í talvuni í mynd 3 sæst, at sjálvt um nøgðin av veiddum toski í 2007, er nakað minni enn í 2006, øktist veiðuvirðið á hesum fiskaslagi við 28 mió. Frágreiðingin er ein øking í miðalprísinum á góð 17% í mun til árið fyri. Hinvegin megnaði ein hækking á 14% av miðalprísinum á hýsu ikki at viga upp í móti stóra fallinum á 3.700 tons í veiðunøgð. Miðalprísurin á upsa var so at siga tann sami í 2007 sum í 2006, og tí slerdi minkaða tonsanøgðin beinleiðis í gjøgnum í veiðuvirðinum.

Talvan vísir eisini, at veiðan eftir øðrum fiskaslögum er minkað nakað í 2007 í mun til 2006. Henda minking stavar serliga frá minni nøgðum av kongafiski og havtasku.

Fiskaslag	Nøgð í tonsum		Virði í 1.000 kr.		Miðalprísur pr. kg	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Toskur	13.599	12.829	263.096	291.387	19,35	22,71
Hýsa	16.574	12.870	201.311	178.353	12,15	13,86
Upsi	60.118	55.326	313.983	289.891	5,22	5,24
Annar botnfiskur	15.951	12.668	178.909	132.680	11,22	10,47
Flatfiskur tils.	7.032	6.118	200.698	176.470	28,54	28,84
Onnur fiskasløg tils.	20.888	21.235	89.516	95.375	4,29	4,49
Veiðan tilsamans	134.162	121.045	1.247.512	1.164.155		

Mynd 3. Feskfiskaveiða: Nøgð, virði og miðalprísur í 2005 og 2006 (Kelda: Hagstova Føroya)

2007 var annars fimta árið á rað, at minking var í toskafiskiskapinum. Veidda nøgðin av toski í 2002 og 2003 var ávikavist góð 38.000 og góð 37.000 tons. Hereftir var ein stór minking niður á góð 25.000 tons í 2004 og smá 19.000 tons í 2005. Í 2006 kom toskafiskiskapurin niður á 13.600 tons, og í 2007 vórðu fiskað 12.829 tons. Fiskiskapurin eftir hýsu er eisini minkaður í fyra ár á rað og var í 2007 bert helvtina av veiðunøgðini í 2003. Eisini upsa-fiskiskapurin sær út til at hava toppað og lækkaði í 2007 annað árið á rað.

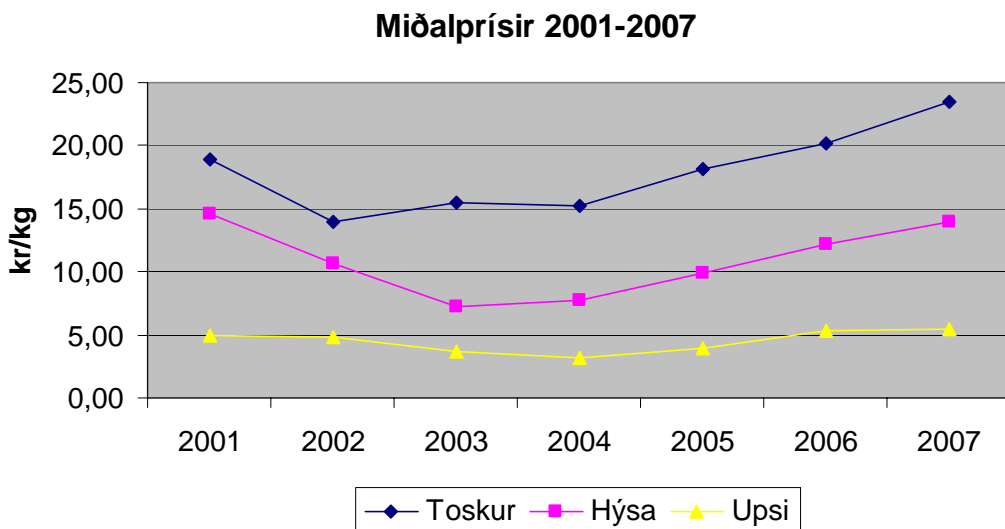
Miðal avreiðingarprísir

Mynd 4 vísir gongdina í miðalprísunum á toski, hýsu og upsa frá 2001 til 2007. Myndin vísir m.a., at árligi miðalprísurin á upsa í 2006 og 2007, er omanfyri prísirnar í tíðarskeiðum 2001-2002, tá prísirnir vóru mettir at vera sera góðir. Eisini sæst, at toska- og hýsuprísirnir eru hækkaðir munandi síðan 2004.

Miðalprísurin á toski hækkaði í 2005 við millum næstan 3 kr/kg í mun til 2004. Í 2006 hækkaði toskaprísurin við einari góðari krónu í mun til 2005, og í 2007 hækkaði miðalprísurin á toski við góðum 3 krónum. Síðani 2004 er miðalprísurin á toski sostatt hækkaður við millum 7 og 8 kr/kg, svarandi til eina hækking á næstan 50% í mun til stöðið í 2004. Hetta hevur vígað væl upp ímóti niðurgongdini í fiskaðu mongdunum.

Hýsuprísurin er eisini hækkaður nógv síðani 2004 og miðalprísurin í 2007 á 14 kr/kg var næstan tvífalt so høgur sum í 2004, tá hann lá um 7,80 kr/kg.

Frá 2004, tá upsaprísurin var lægstur, til 2007, er miðalprísurin á upsa hækkaður úr 3,22 til 5,44 kr/kg. Hetta er ein øking á 2,22 kr/kg, sum nominelt er munandi minni enn økingin fyri tosk og hýsu. Lutfallsliga svarar hetta tó til eina øking á sløk 70%, sum hevði við sær, at upsaprísurin í 2007 fór upp um prísstöðið, sum var í 2000-2002.

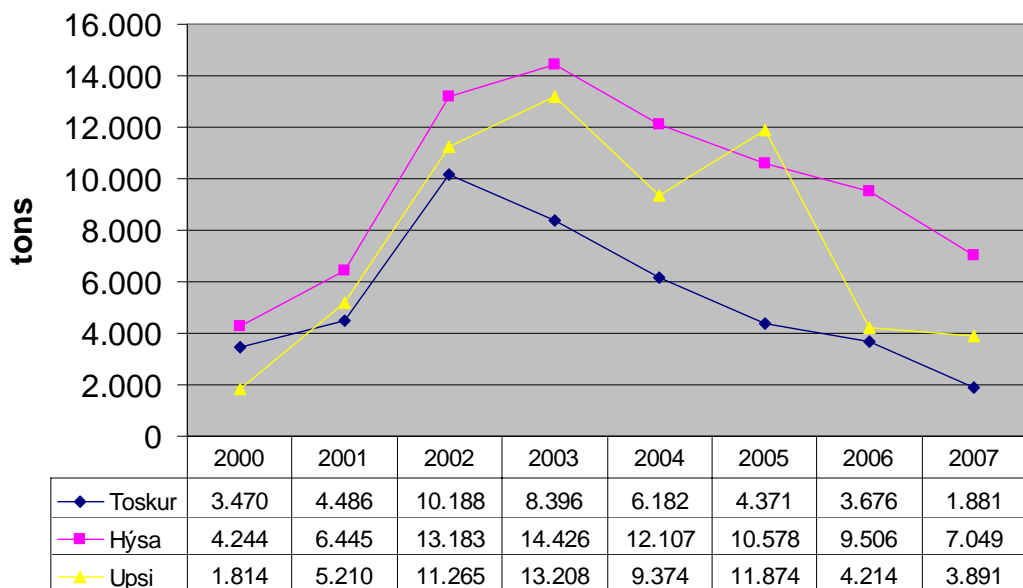

Mynd 4. Miðalprísir á toski, hýsu og upsa frá 2001-2007 (Kelda: Hagstova Føroya)

Útflutningur av heilum køldum fiski

Síðani ógvusligu hækkingina í tíðarskeiðnum frá 2000 til 2003, hevur útflutningurin av heilum køldum fiski verið javnt minkandi seinnu árinum. Eitt undantak var tó við útflutningi av upsa, sum hækkaði nakað í 2005. Samlaða nøgðin av toski, hýsu og upsa, sum fór óvirkað av landinum í 2007 var 12.821 tons. Hetta vóru góð 4.500 tons minni enn í 2006, tá nøgðin var 17.395 tons. Til samanberingar var samlaða veiðunøgðin av hesum trimum fiskasløgum 90.000 tons í 2006 og 81.000 tons í 2007. Hetta er ein lækking á umleið 9.000 tons og tá útflutningur av heilum fiski bert er minkaður við 4.500 tonsum, kunnu vit koma til ta niðurstøðu, at samanborðið við 2006 er framleiðslan á føroyskum virkjum minkað við øðrum 4.500 tonsum í 2007.

Útflutningur av heilum køldum fiski

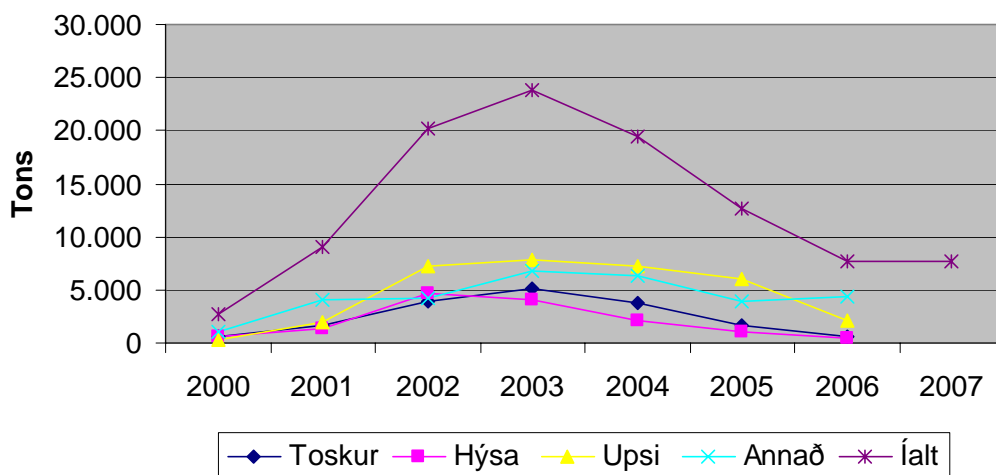

Mynd 5. Útflutningur av heilum køldum fiski (Kelda:Hagstova Føroya)

Avreiðingar uttanlands

Um hugt verður eftir, hvussu nógvur fiskur er landaður uttanlands frá 2000-2007 sæst á mynd 6, at í 2003 vórðu nærum 24.000 tons av fiski landaði uttanlands og at hetta er fallið niður á umleið 7.600 tons í 2006. Serliga eru tað landingar av toski og hýsu, sum eru minkaðar niður í umleið 500 tons hvør í 2006 og uppsin niður á góð 2.000 tons. Samlaða nøgdin av fiski avreiddur uttanlands var umleið tann sama í 2007 (7.696 tons), men tíverri hevur ikki eydnast at fáa hesa nøgdina greinaða sundur í fiskasløg.

Fiskur landaður uttanlands

Mynd 6. Landingar uttanlands 2000-2007 (Kelda: Fiskiveiðueftirlitið)

Flakavinnan

Flakavinnan hevði nøkur góð ár í 2001 og 2002. Í 2003, 2004 og 2005 var raksturinn tungur og fleiri virkir høvdu hall. Í 2006 gekk heldur betur og vóru tað summi virkir sum skaraðu framúr, meðan onnur virkir framvegis høvdu hall.

Í 2007 er støðan aftur versna og fyribilsúrslit, sum vórðu upplýst á limafundi hjá Ráfiskakeyparafelagnum í februar, týða uppá, at samlaða úrslitið hjá flakavinnuni ikki er meir enn einar 6-8 mió. Hetta úrsliti frammkemur, tá sæð verður burtur frá úrslitunum av skiparakstri, sum summi feløg hava við í konsernrokniskapinum. Um úrslitini hjá teimum dótturfeløgum, sum fáast við skiparakstur, verða tikin við, sær støðan munandi verri út. Líkt

er annars til, at flestu feløgini hava verri úrslit enn í 2006 og líkt er eisini til, at tað eru tey smærru feløgini, sum hava yvirskot, meðan tey størru feløgini hava undirskot.

Saltfiskavirkini hava ikki longur so góð úrslit sum fyri nøkrum árum síðani. Hetta kemst serliga av, at sera lítið av toski hefur verið at fingið til framleiðslu og at kappingin um tann toskin, sum er, hefur verið sera hörð. Marknaðarprísurin á saltfiski hefur hildið sær væl, men verður framvegis settur undir trýst serliga frá íslenskum framleiðarum, sum eru komnir inn á sama marknað, sum froyingar hava verið á í Spaniu seinnu árin.

Flakavinnan hefur seinastu nógvu árin havt trupulleikar við at rekruttera starvsfólk til vinnuna. Flakavinnan klárar ikki kappingina um starvsfólkini við tænnastu vinnuna og almenna sektorin. Fyri virkini merkir tað, at framleiðsluorkan minkar og framleidni í vinnuni versnar. Í vinnuni er eingin ivi um, at hesi viðurskifti eru viðvirkandi til tey vánaligu úrslitini, sum vinnan hefur, og eru tí ein sera stórir trupulleiki fyri vinnuna.

Veiðuliðið

Meðan lemmatrolaramir næstan kláraðu at fiska somu nøgd í 2007 sum í 2006, fall fiskiskapurin hjá partrolarum við næstan 4.700 tons. Línufiskiskapurin hefur verið fallandi í nógv ár og 2007 var einki undantak í so máta. Minkingin var góð 6.000 tons og samlaða línuveiðan kom harvið niður á 26.200 tons, sum bert er góð helvtin av veiðuni í 2003.

	2003	2004	2005	2006	2007
Lemmatrol	30.627	30.609	30.878	33.264	32.503
Partrol	48.607	44.962	62.811	61.912	57.238
Lína	46.880	40.230	34.972	32.573	26.257
Snella	4.146	2.963	2.824	3.232	2.028
Gørn og annað	3.445	3.305	3.264	3.182	3.019
Reiðskapur tilsamans	133.704	122.069	134.748	134.162	121.045

Mynd 7. Fiskiskapurin hjá heimaflotanum frá 2003-2007 í tons. (Kelda: Hagstova Føroya)

Úrslitini hjá flotanum fyri 2007 eru ikki endaliga klár enn, men nógv bendir á, at hesi ikki vera góð. Hóast ávísar hækking í fiskaprísunum slepst neyvan undan, at minkandi nøgdin av fiski og høgu oljuprísirnir fara at sláa ígjøgnum í roknskapunum fyri 2007. Partar av flotanum undir Føroyum hefur eisini trupulleikar við at fáa starvsfólk. T.d. hava línuskip ligið við kei bæði í 2007 og 2008 orsaka av, at manning ikki fæst.

Verður hugt eftir veiðumynstrinum í fiskiskapinum undir Føroyum fyrstu tveir mánaðirnar í ár, í mun til fyrstu tveir mánaðirnar í 2007 sæst, at fiskiskapurin í ár er munandi minni. Fyrstu

tveir mánaðirnar í 2007 vórðu veidd góð 24.000 tons av fiski í mun til umleið 18.500 tons sama tíðarskeið í ár. Fiskiskapurin eftir upsa, er lækkaður uml. 4.200 tons, meðan fiskiskapurin eftir hýsu er 1.100 tons minni og fiskiskapurin eftir toski er góð 250 tons minni fyrstu tveir mánaðirnar í ár, í mun til sama tíðarskeið í 2007.

Í hesum sambandi skal tó havast huga, at skipini lógu vegna verkfall ein stóran part av januar mánaða, eins og tað ofta vísir seg, at nýggjastu hagtølini ofta eru í lægra lagi, samanborðið við endaligu uppperðirnar.

Útlitini fyri fiskiskapin undir Føroyum

Útlitini fyri tosk eru vánalig, men hýsan og upsin eru frægari fyri enn toskurin. Í grundgevingunum til sítt tilmæli til fiskiskapin undir Føroyum, í fiskiárinum 2007/2008, sigur Fiskirannsóknarstovan, at stovnsmetingarnar í 2007 vísa, at gýtingarstovnurin av toski á Landgrunninum er so lítil, sum hann ikki hevur verið mettur fyrr, síðan farið varð undir at gera stovnsmetingar fyrst í 1960-árunum. Fiskirannsóknarstovan sigur vanda vera fyri, at sjálvt við góðum umstøðum í sjónum, megnar gýtingarstovnurin ikki at framleiða líkinda tilgongd. Um toskastovnin á Føroyabanka sigur Fiskirannsóknarstovan, at støði er sum seinast í 1980-árunum og fyrra partin av 1990-árunum, tá bankin varð stongdur fyri allari veiðu. Hinvegin vísa stovnsmetingar, at gýtingarstovnamir av upsa og hýsu eru væl fyri, og at teir tola tann fiskiskap, sum hevur verið seinnu árin.

ICES mælir til fyri stovnamir av toski, hýsu og upsa í 2008, at eingin beinleiðis fiskiskapur verður eftir toski, hvørki á Landgrunninum ella Føroyabanka, og at royndin eftir hýsu og upsa undir Føroyum ikki veksur.

Virksemi felagsins í farna ári

Niðanfyri er ein stutt lýsing av teimum málum, sum Føroya Ráfiskakeyparafelag hevur arbeitt við seinasta árið.

Virkin mangla arbeiðsmegi

Flestu fiskavirkir mangla arbeiðsmegi. 2007 var, eins 2006 og 2005, merkt av, at fiskavirkini manglaðu arbeiðsmegi. Vinnuhúsið gjørði eina kanning í 2006, sum vísti, at 52% av virkinum manglaðu arbeiðsmegi. Eingin nýggj kanning er gjørd síðani tá, men tað er eingin ivi um, at støðan ikki er batnað, tvørturímóti. Arbeiðsloysið í Føroyum er framvegis lágt og kann í praksis ikki gerast lægri. Talan er í veruleikanum um, at vit hava negativt arbeiðsloysi, tvs. manglandi arbeiðsmegi. Nýggjastu hagtølini vísa, at arbeiðsloysið í Føroyum nú er komið niður á 1,3%, svarandi til 358 fólk (februar 2008). Hetta hevur serliga neiliga ávirkan á fiskavirkini, tí hesin parturin av arbeiðsstyrkini er sera mobilur.

Fiskavirkini venda sær vanliga til ALS fyri at fáa starvsfólk, umframt at lýsa í fjølmiðlunum. Hesin háttur at fáa fleiri starvsfólk hevur víst seg at hjálpt lítið. Kanningin sum Vinnuhúsið gjørði vísti, at virkini vóru samd um, at tey ikki høvdu fingið neyðugu fólkin frá ALS, og at ávísingin hjá ALS ikki virkar yvirhøvur, tí næstan eingin av teimum, sum virkini bjóða starv, taka av.

Granskingardepilin fyri Økismenning legði í 2006 eina frágreiðing fram, sum vísti, at trivnaðurin sum heild var góður á fiskavirkjunum, men at nógv at teimum, sum arbeiða har kunnu hugsa sær annað arbeiði og at hesi ikki ynsktu fyri teirra børn, at tey fóru at arbeiða á fiskavirkjum. Henda niðurstøða sigur okkum, at flytiførið í arbeiðsstyrkini á fiskavirkjunum er stór og gevur hetta grundarlag fyri at opna upp fyri møguleikanum at fáa útlenska arbeiðsmegi til Føroya til hesi stórv. Hetta er gongdin í londunum rundan um okkum, meðan Føroyar, sum einasta land, hevur ein sera restriktivan útlendingapolitikk.

Føroya Ráfiskakeyparafelag hevur tí í samstarvi við Føroya Arbeiðsgevarafelag heitt á myndugleikarnar um at bera so í bandi, at til ber at fáa útlenska arbeiðsmegi hendavegin. Í løtuni er nýggj lóggáva (aftur) á veg, sum vónandi fer at hjálpa uppá hetta. Broytingar í lógini fáa væntandi virkna frá í summar.

Tað er alneyðugt, at virkini fáa móguleikan at fáa starvsfólk aðrastaðni frá í teimum tíðarskeiðum, tá nógvur fiskur er. Hetta hevði eisini havt við sær, at virkini betri høvdu kunna tilrættalagt arbeiðið í háárstið við tveyskiftisvaktum.

Elektrónisk sporførisskipan

Føroya Sporførisskipan er felag, sum Føroya Ráfiskakeyparafelag hevur stovnað saman við Føroya Ráfiskakseljarafelag. Felagið arbeiðir við at menna eina elektroniska farleið til sporføris- og hagtalsupplýsingar frá vinnuni til almennar stovnar, og millum ymisku liðini í virðisketuni frá fiskiskapi til keyparan á altjóða marknaðinum.

Í hesum felagnum verður miðjað ímóti, at Føroyar kunnu gerast fyrsta land í heiminum, har allur fiskur er digitalt sporførur av grunni at munni. Hildið verður, at hetta kann geva føroyskum fiskavørurum ein kappingarfyrirun á marknaðinum. Skipanin fevnir um øll lið í virðisketuni - skip, landingarmiðstöðir, fiskamarknaðir, flutningsfeløg, framleiðsluvirkir, fiskasølur og útflutningsfeløg.

Ætlanin var, at skipanin skuldi veri royndarkoyrd síðsta vár, og nakrar fyrítøkur hava bjóðað seg fram at verða við til at royndarkoyra skipanina. Royndarkoyringar eru gjørdar á Faroe Seafood og hjá Snodd. Roknað verður við at ferð kemur á at fáa ment skipanina lidna í 2008.

Umhørvismerking

Seinastu árin hevur málið viðvíkjandi umhvørvismerking av fiski verið á dagskrá. Í januar 2005 skipaði Føroya Ráfiskakeyparafelag fyri einum temadegi um upsamarknaðin, har umhvørvismerking var ein partur av kjakinum. Síðan tá er hetta mál alsamt vorðið meira týðningarmikið fyri fiskaútflytarar, kanska serliga tí, at norðmenn hava tikið stig til og fingið umhvørvismerki til partar av teirra fiskiskapi.

Tað eru annars alt fleiri fiskiskapir, sum hava fingið ella eru í ferð við at søkja um umhvørvismerking. Á heimasíðuni hjá MSC sæst, at partar av m.a. Alaska Pollock, Hake og Hoki fiskiskapinum hava fingið merkið frá MSC og at trýggir upsafiskiskapir hava søkt um merkið.

Íslendingar eru framvegis ikki glaðir fyri MSC og hava sum alternativ gjørt eitt sokallað “white paper”, har viðkomandi partar í íslensku fiskivinnuni “váttað”, at teirra fiskiskapur er burðardyggur. Hetta er ein frágreiðing um íslensku fiskiveiðuskipanina, sum verður latið øllum keyparum. Trupulleikin er tó, at hetta ikki gevur nakra umhvørvismerking á sjálva vøruna, sum endabrukari skal taka úr kølidiskinum.

Í Føroyum er framvegis eingin støða tikin til, hvør avgerð skal takast í hesum málinum. Summar fyrirkur merkja eftirspurningin eftir umhvørvismerkingum í marknaðinum og tað eru eisini virkir, sum hava mist sáttmálar orsaka av manglandi umhvørvismerking.

Tað er tí eingin ivi um, at vit í Føroyum eisini mugu gera okkum greitt, hvønn veg vit vilja ganga í hesum málinum.

Bóklingur um okkara fiskiveiðuskipan

Sum eina ásannan av stóru avbjóðingum við manglandi umhvørvismerking, tók Ráfiskakeyparafelagið stig til at gera ein bókling, sum skuldi lýsa føroysku fiskiveiðuskipanina. Hugskotið minnur um tað íslenska “white paper”, ið er umrøtt omanfyri, og varð sett í verk fyri, at limirnir í felagnum skuldu hava tilfar tøkt at geva keyparum og samstarvsfelagum um tørvur er á tí. Arbeiðið við hesum bóklingi varð seinni yvirtikið og fíggað av Fiskimálaráðnum. Kate Sanderson, fulltrúi í Fiskimálaráðnum, hevur staðið fyri at skriva bóklingin, og ávegis hava ymisku partarnir í vinnuni havt høvi at ummæla arbeiðið. Bóklingurin, sum varð liðugur fyrst í apríl 2008, hevur heitið “Faroe Islands Fisheries & Aquaculture” við undirheitinum “Responsible Management for a Sustainable Future”.

Temadagar

Í august 2007 varð skipað fyri einum temafundi um ávirkanina klimabroytingar kunnu koma at hava á fiskiskapin við Føroyar. Bogi Hansen frá Fiskirannsóknarstovuni og Ole Arve Misund frá Havforskningsinstituttet kunnaðu um hetta evni. Umleið 50 fólk frá vinnu og almennum stovnum vóru til tiltakið, sum var yvirhøvdur væleydnað.

Í september høvdu vit vitjan av Mike Mitchel frá Foodvest, ið helt fyrilestur um hvørji krøv Foodvest setur til sínar veitarar av fiskavørum. Foodvest er felagið, sum eigur m.a. Findus, Youngs Bluecrest, Marr-Fish og onnur, og er ein av størstu aktørunum, sum í dag eru á marknaðinum fyri keyp og sølu av fiskavørum.

Í oktober varð skipað fyri einari rástevnu um handfaring av rávøru, við denti á ymiskar kølihættir, superkøling av fiski, logistikk og sporføri. Granskingarstjórin á íslenska granskingarstovninum Matis, Sigurjón Arason, og starvsfelagi hansara, Bjørn Margeirson, vóru og kunnaðu um hetta. Harumframt greiddi Steinbjørn í Dali frá royndum at íverkseta elektroniskt sporføri í fiskivinnuni og Jóhanna á Bergi, frá Faroe Ship, og Magni Arge, frá Atlantsflogi, kunnaðu fuma framtíðarætlanir innan flutning av fiskavørum.

Nýtt navn og logo til felagið

Seinasta vár tók nevndin í Føroya Ráfiskakeyparafelag kjakið upp, um hvussu umdømi hjá Ráfiskakeyparafelagnum er, og um felagið arbeiðir nóg málrætta. Í hesum sambandi varð avgjørt at biðja táverandi Reproz um at koma við uppskoti til nýtt navn og logo til felagið. Í hesum sambandi var eisini kjak um hvat týðningarmiklastu uppgávnar hjá Ráfiskakeyparafelagnum eru. Semja var í nevndini um, at arbeiði fyri at menna útflutingsviðurskiftini eru av alstórum týðningi umframt, at vinnan arbeiðir meira proaktivt við at kunna um Føroyar, fiskiskap og framleiðslu.

Ráfiskakeyparafelagið hevur fingið uppskot til nýtt navn og logo, men avgjórði at bíða nakað við almannakunngerðing av hesum, tí hugskot kom fram um, antin at umskipa Ráfiskakeyparafelagið ella at stovna nýtt vinnufelag fyri føroysku útflutningsvinnuna. Orsøkin til at hetta mál er komið á dagskrá er, at Ráfiskakeyparafelagið, frá at vera eitt "reint" keyparafelag, nú er broytt til at fleiri av limunum eiga skip og virka sum reiðarar, og tí eisini eru limir í Føroya Reiðarafelag og Ráfiskaseljarafelagnum. Tað gevur lítla meining fyri hesar limir, at verða limir í einum keyparafelag og seljarafelag, sum mangan hava hvør síni áhugamál at røkja. Tí hevur verið tosað um at broyta innihaldið í felagnum og finna ein nýggjan leist fyri, hvussu arbeiðast skal framyvir. Skotið hevur verið upp, at leggja keypara- og seljarafeløgini saman í eitt nýtt felag, ella finna eina skipan fyri, hvussu hesi bæði, og kanska onnur feløg við, kunnu arbeiða meira saman. Endamálið við broytingum er at seta fokus á útflutning í staðin fyri keyp og sølu millum skip og virkir. Arbeiðast kann tá meira miðvíst við størri uppgávum, sum t.d. at viðgera spurningin um umhvørvismerking, útflutningsframa, branding av føroyskum vørum o.s.fr.

Á limafundi í felagnum 19. februar 2008 kunnaði formaðurin Simon P. Jacobsen um hesar tankar og mælti til, at limirnir hugsaðu og jakast um hetta evni sínamillum. Ætlandi kann málið so takast upp aftur á aðalfundinum 29. apríl 2008.

